

Gönderim Tarihi: 15.03.2017

Kabul Tarihi: 15.06.2017

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN İNTERNET KULLANIMINA İLİŞKİN GÖRÜŞLERİNİN BELİRLENMESİ Determination of Secondary School Students Opinions About Internet Usage

Yaşar KOP

Yrd. Doç. Dr. Kafkas Üniversitesi Eğitim Fakültesi
yasarkop@gmail.com

E. Özlem YİĞİT

Doç. Dr. Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Eğitim Fakültesi
ozlem1406@hotmail.com

Çalışmanın Türü: Araştırma

Öz

Bu çalışmada, ortaokulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin internetten yararlanma sürelerinin ve amaçlarının belirlenmesine çalışılmıştır. Araştırma tarama deseninde nitel yönetime dayanmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde, araştırma sorularını cevaplamak için gerekli verilerin toplanmasında ve verilerin analizinde nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı bir örneklem seçimi (purposeful sampling) yöntemi kullanılmıştır. Araştırma katılımcıları, 2015-2016 öğretim yılında bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Çalışmanın bulguları öğrencilerin internetten yararlanma konusunda bilinçli bir davranış sergilemekte olduklarını ancak özellikle velilerin bu konudaki desteklerinin sağlanması amacıyla onlara yönelik çalışmalar yapılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: İnternet, eğitim, ortaokul öğrencileri.

Abstract

In this study the internet usage duration and the reason secondary students were presented. The research design of this study was based on qualitative research method. Qualitative research method was used to identify participants, to collect data for research questions and to analyze data. A purposeful sampling was used to identify and recruit research participants. Primary school students who enrolled in a primary school in 2015-2016 term was formed the sample group. The findings of this study showed that, although the primary school students' consciousness about the usage of internet, some studies must be done to provide family support on this subject.

Keywords: Internet, education, secondary school students.

1.GİRİŞ

Farklı zaman dilimlerine ait kültürel yapının şekillenmesinde o dönemde kullanılan araçların etkisi büyük olmuştur. Öncelikle taştan yapılan araçlar çağa adını verirken, bunu madenlerin kullanıma konulması ve

dolayısıyla da ilgili döneme adını vermesi izlemiştir. Günümüzde ise hızla artan bilgi ve teknolojik gelişmeler yüzyıla damgasını vurmaktadır. Yaşamın her alanında olduğu gibi eğitim alanında da teknolojinin başat rolünü görmek olasıdır. Her ne kadar teknolojik donanım konusunda okulların gereken yeterliliğe sahip olmadıkları bilinse de özellikle internet kullanımı ağırlıklı olarak bilgisayardan yararlanma konusunda büyük gelişmeler olduğu da göze çarpmaktadır. Bilgisayarın sadece yönetim aşamasında değil öğretim ve öğrenme sürecinde de en önemli öğretim materyalleri arasında yer aldığı görülmektedir (Brandt, 2006).

Yapılandırmacı kuram ilkelerine uygun olarak, 2005-2006 öğretim yılında düzenlenen ilköğretim programında, öğrencilerin bilgiyi araştırarak anlamlı öğrenmeler gerçekleştirmelerini istenmektedir. Bu süreçte, internetin öğrencilerin proje ve ödev gibi çalışmalarında yararlanabilecekleri bir araç olarak ele alındığı görülmektedir (Karadağ, Yılmaz & Aktay, 2006). Öğrenci merkezli yaklaşımların ön plana çıkması ve öğrencilerin öğrenme sürecinde aktif rollerinin vurgulanması da, öğrencilerin araştırma projeleri gibi kendilerine verilen görevleri yerine getirmede bilgisayardan ve büyük oranda da internetten yararlanmaları dolayısıyla, bilgisayarın bu rolüne katkıda bulunmaktadır. ABD’de yapılan bir proje kapsamında ortaya çıkan bulgular da bu sonucu doğrulamaktadır. Bu çalışma öğrencilerin özellikle sınıf dışındaki çalışmalarındaki en büyük yardımcılarının internet olduğunu göstermektedir. Ayrıca, ailelerin de internetin çocuklarının okulla ilgili çalışmalarına büyük ölçüde yardımcı olduğunu düşündükleri görülmektedir (Lenhart, Maya & Mike, 2001). Bu nedenle de okul yöneticileri ve öğretmenler sınıflarda internet erişiminin sağlanması konusundaki girişimlerinde velilerin buna yönelik tutumlarını dikkate almaktadır (Grimm, 1998). İngiltere’de ise 1990’larda hızla yayılmaya başlayan internet kullanımı sonucunda günümüzde her iki çocuktan birinin evlerinde internete ulaşma olanağına sahip oldukları bilinmektedir (Livingstone & Bober, 2004). Bu durum ise öğrencilerin bilgisayardan ve internetten yararlanma konusundaki becerilerini olumlu yönde etkilemektedir (Kuhlemeier & Hemker, 2007). ABD’de bu konuda yapılmış olan istatistiklere bakıldığında da bu ülkedeki okulların neredeyse tamamında sınıflarda internet erişimine sahip olduğu görülmektedir (Parsad & Jones, 2005). Kişisel bilgisayar ve internet bağlantısı olmayan kişiler açısından da internet kafeler en büyük yardımcı konumundadır. Bu tür yerlerin bireyler arasında var olan eşitsizlikleri azaltabileceği, internet kullanımını yaygınlaştıracağı ve böylece gelişime katkıda bulunacağı ileri sürülmektedir (Karadağ ve diğerleri, 2006).

Bunun yanı sıra, deneyimlerin öğrenme üzerindeki etkisi de

bilinmektedir. Günümüzde çocukların büyük bölümünün çok küçük yaşlardan itibaren internet konusunda yaşamış oldukları deneyimler göz önünde bulundurulduğunda ise öğrenme ortamlarının ve etkinliklerinin buna uygun bir biçimde düzenlenmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır. Çünkü internetin öncelikli kullanım amacı öğrenme ve araştırma olsa da, öğrencilerin yaşamlarının önemli bir parçası durumuna gelmiş olduğu görülmektedir (Balta ve Horzum, 2008). Dolayısıyla da bunun olumlu yönde etki yapacak biçimde kullanılması öğretim sürecine büyük katkı sağlayacaktır. Ancak, öğrencilerin internette geçirdikleri zamanın büyük bölümü öğrenme ve araştırma dışı amaçlara yönelik olmaktadır. Evlerinde internete bağlanma olanağına sahip olan öğrencilerin bu fırsatı daha çok iletişim amaçlı olarak kullandıkları görülmektedir (Livingstone & Bober, 2004). Bu da internet kullanımının asıl amacında uzaklaşmasını ve internet bağımlılığını beraberinde getirmektedir. Deveci ve diğerleri (2007) tarafından yapılmış olan çalışmanın bulguları da benzer sonuçları ortaya koymaktadır. Buna göre, ilköğretim öğrencilerinin büyük çoğunluğu bilgisayarı sadece oyun amaçlı olarak kullanmaktadır. Bununla birlikte, Kert ve Kert (2008) tarafından yapılmış olan çalışmanın bulgularına bakıldığında ise aksine öğrencilerin internette daha çok eğitim amaçlı olarak yararlandıkları sonucuna ulaşılmaktadır. Aileler ise internetin akademik başarıyı artırdığına inanmakla birlikte, aile ilişkileri üzerinde olumsuz etkilerinin bulunduğunu da dile getirmektedir (Odabaşı, 2005). Örneğin, Özden ve Yılmaz (2008) tarafından yapılmış olan bir çalışmanın bulguları ilköğretim öğrencilerinin çoğunluğunun ailelerinin internet kullanımını destekler yöndeki görüşlerini ortaya koymaktadır. Bu konuda olumsuz tutuma sahip olan aileler ise buna gerekçe olarak *“öğrencileri tembelliğe ittiğini, bağımlılığa neden olduğunu ve amaç dışında kullanıma ittiğini”* ileri sürmektedir.

İnternetin eğitimdeki katkılarının yanı sıra öğrenciler tarafından olumsuz biçimlerde kullanılışı eğitimcilerin özellikle üzerinde durdukları konular arasında yer almaktadır. Öğrencilerin sohbet odalarında fazla zaman harcamaları, kendileri için uygun olmayan sitelere girmeleri ve ödevlerini hazırlama sürecinde yaptıkları birebir alıntılar bu tür olumsuz kullanımlar arasında sayılmaktadır (Mitropoulou & Triantafyllidis, 2008; Kafai ve diğerleri, 2007; Valcke ve diğerleri, 2006). Bunun yanı sıra bilgisayar ve internet başında geçen sürenin artması ile öğrencilerin sınavlardan aldıkları başarı puanları arasında da negatif yönde bir ilişki olduğu ortaya konulmuştur. Bu durum özellikle küçük sınıflardaki ve düşük sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin çocuklarında söz konusu olmaktadır (Wainer ve diğerleri, 2008).

1.1. Araştırmanın Amacı

Bu araştırmada, ortaokulda öğrenim görmekte olan öğrencilerin internetten yararlanma sürelerinin ve amaçlarının belirlenmesine çalışılmıştır. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin internete erişim olanakları nasıldır?
2. Ortaokul öğrencilerinin internette geçirdikleri süre ne kadardır?
3. Ortaokul öğrencileri internetten hangi amaçlarla yararlanmaktadırlar?
4. Ortaokul öğrencilerinin internetten etkili bir biçimde yararlanma konusundaki görüşleri nelerdir?

2. YÖNTEM

Araştırma tarama deseninde nitel yönetime dayanmaktadır. Katılımcıların belirlenmesinde, araştırma sorularını cevaplamak için gerekli verilerin toplanmasında ve verilerin analizinde nitel araştırma yöntemleri kullanılmıştır

2.1. Katılımcılar

Katılımcıların belirlenmesinde amaçlı bir örneklem seçimi (*purposeful sampling*) yöntemi tercih edilmiştir. Görüşme yapılacak kişileri kura ile belirlemek yerine başka bir ifade ile araştırmacının tesadüfî örnekleme yapmadan oluşturmaya çalıştığı bir tercihtir. Araştırma çalışma grubu, 2015-2016 öğretim yılında Kars'ta bir ortaokulda öğrenim görmekte olan 2. ve 3. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Söz konusu sınıfların seçilmesinin temelinde yaşları itibarıyla interneti yoğun kullanma eğilimlerin olabileceğinden ötürü görüşlerinin daha açık ve net alınabileceği düşüncesi yatmaktadır. Katılımcıların cinsiyet açısından eşit sayıda olması sağlanmıştır. Ortaokul ikinci sınıftan 5 ve üçüncü sınıftan da yine 5 olmak üzere toplam 10 öğrenci araştırmanın katılımcı grubunu oluşturmaktadır. Her bir katılımcı araştırmaya katılmadan önce araştırmanın amacı ve gönüllü katılım prosedürü hakkında bilgilendirilmiştir.

Tablo 1: Katılımcılar

Rumuz	Cinsiyet	Sınıf (ortaokul)
Ö21	Erkek	2. Sınıf
Ö22	Erkek	2. Sınıf
Ö23	Kız	2. Sınıf
Ö24	Erkek	2. Sınıf
Ö25	Kız	2. Sınıf
Ö31	Erkek	3. Sınıf
Ö32	Kız	3. Sınıf
Ö33	Erkek	3. Sınıf
Ö34	Kız	3. Sınıf
Ö35	Kız	3. Sınıf

2.2.Verilerin Toplanması

Araştırma soruları, araştırma konusuyla ilgili katılımcıların bakış açılarını ve düşüncelerini ortaya çıkarmayı hedeflediğinden veri toplama yöntemi olarak görüşme seçilmiştir. Görüşme, başkalarının düşünce ve algılamalarına ilişkin veri toplamak ve bakış açılarındaki çeşitlilik ve farklılıkları yakalamak için en uygun veri toplama yöntemidir (Patton, 2002, 341-348). Bu yüzden, yarı yapılandırılmış görüşme protokolüne göre gerçekleştirilmiş olan görüşmeler araştırmanın temel veri toplama yöntemini teşkil etmektedir. Katılımcıların cevapları arasında karşılaştırma yapabilmek için tüm katılımcılara aynı sorular sorulmuştur. Fakat katılımcıların görüşme sorularına verdikleri cevaplara göre farklı sorular (*follow-up questions*) da sorulmuştur. Bu sorular daha çok katılımcıların görüşlerini derinleştirmek, düşüncelerine açıklık kazandırmak veya soruyla ilgili daha detaylı cevaplar almak amacıyla sorulmuştur. Katılımcılarla birebir gerçekleştirilen görüşmeler ses kayıt cihazına kaydedilmiş ve daha sonra bu ses kayıtlarının kelimesi kelimesine transkriptleri (*verbatim transcription*) çıkarılmış ve metne dökülmüştür.

2.3.Verilerin Analizi

Görüşme transkriptlerinin çözümlenmesinde nitel veri analiz stratejilerinden tümevarımsal (*inductive*) betimsel analiz ve sürekli karşılaştırma (*constant comparison*) metodu kullanılmıştır (Coffey & Atkinson, 1996; Marshall & Rossman, 1999; Miles & Huberman, 1994). Veri analizinde her bir görüşme transkripti baştan sonra okunduktan sonra sistematik formal kodlamaya geçilmiştir. Nitel araştırma deseninde katılımcıların araştırma konusu hakkında hem açıkça ifade edilmiş hem de dolaylı olarak ima edilmiş görüşlerini ve bakış açılarını önyargısız ve çarpıtmadan açıklamak ve betimlemek çok önemlidir (Charmaz, 2006). Bunu gerçekleştirmek için, veride gizli temaların açığa çıkarılmasında çok etkili bir analiz tekniği olan satır-satır analiz (*line by line analysis*) yaklaşımı benimsenerek, veri analiz ünitesi veya birimi olarak kelime öbekleri ve cümleler seçilmiştir (Patton, 2002). Kodlama yapılırken katılımcıların kullandıkları kelime ve kavramlara dikkat edilmiş ve mümkün olduğu kadar onların tercih ettikleri kelimeler kodlamada kullanılmıştır. Katılımcıların dile getirdikleri kelime ve kavramlar verilerin kodlanmasında yetersiz kaldığında, onların söylemek istediklerini daha iyi ifade edebilecek başka kavramlar kodlamada kullanılmıştır. Elde edilen kodlar aralarındaki benzerlik ve farklılıklara göre kategorilere ayrıldıktan sonra kategoriler birbiriyle karşılaştırılmıştır (*cross-case comparison*) ve bu suretle katılımcıların görüşlerindeki benzerlikler ve farklılıklar tespit edilmiş, verideki örüntü ve temalar ortaya çıkarılmıştır. Birbirinden bağımsız yapılan analiz sonuçları karşılaştırılarak veri analizine son şekli verilmiştir.

3. BULGULAR

3.1. Ortaokul Öğrencilerinin İnternette Yararlanma Konusundaki Tercihleri

Çalışma kapsamında yer alan öğrencilerin tamamı evlerinde bilgisayar bulunduğunu ve internete bağlanma olanağına sahip olduklarını belirtmişlerdir. Okullarında ise sadece öğretmen odasında internet bulunması dolayısıyla bu hizmetten yararlanamadıklarını ifade etmişlerdir. Dolayısıyla da öğrenciler internette yararlanma gereksinimi duyduklarında internet kafeye gitmek ya da evlerinden internete bağlanmak zorunda kalmaktadır. Buna bağlı olarak da, kendilerine internette yararlanmak amacıyla hangi seçeneği tercih ettikleri sorulduğunda internet kafeye gitmek yerine evlerinden internete bağlandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Buna gerekçe olarak ise ortaokul ikinci sınıf öğrencileri “*internet kafelerin paralı olmasını*” gösterirlerken; üçüncü sınıf öğrencileri ise ev ortamını daha güvenli bulmaları nedeniyle internet kafeye gitmediklerini belirtmişlerdir. Örneğin; Ö21 kodlu katılımcı “*İnternette yararlanmak amacıyla evdeki internette yararlanıyorum. Çünkü internet kafeye boş yere para vermek istemiyorum*” derken; Ö31 kodlu öğrenci de görüşlerini “*Evi tercih ederim. İnternet kafeler zararlı ortamların çok olduğu ortamlar. Bu ortamda kapabileceğim zararlı alışkanlıklar dolayısıyla evi tercih ediyorum*” şeklinde ifade etmiştir.

Çalışmanın bu bulgusu internet kafelerin öğrencilerin gözündeki olumsuz imajını ortaya koymaktadır. Oysa ülkemizdeki ekonomik durum göz önünde bulundurulduğunda, internet kafelerin özellikle eğitim amaçlı olarak internette yararlanma konusunda öğrencilerin en büyük destekçisi olması beklenmektedir. Ancak, görüşme yapılan öğrencilerin evlerinde internete bağlanma olanağına sahip olmaları bu anlamda internet kafelere gereksinim duymuyor olmalarını da beraberinde getirmektedir. Bunun yanı sıra, internet kafelerin ücretli olması da öğrencilerin bu tür ortamlardan yararlanma konusunda çekimser kalmalarına neden olmaktadır. Günümüzde, internet hizmeti sunan kuruluşlarının uygun ücretlerle evden internete bağlanma olanağı sunmaları da internet kafelerin ekonomik anlamdaki avantajlı konumunu ortadan kaldırmaktadır. Bununla birlikte, internet kafelerde öğrencilerin denetimsiz olarak internete erişim fırsatına sahip olmaları, bu ortamların onlar açısından yarardan çok zarar getirmesine neden olmaktadır. Öğrencilerin internet kafelere ilişkin görüşlerine bakıldığında da ortaokul üçüncü sınıf öğrencilerinin bu duruma dair bilinçli oldukları görülmektedir. İkinci sınıf öğrencileri ise internet kafelerinin sunduğu ortamın güvenliğinden çok ekonomik kaygılarla bu tür yerleri tercih etmediği ortaya çıkmaktadır.

3.2. Ortaokul Öğrencilerinin İnternetin Yararları ve Zararları Konusundaki Görüşleri

Ortaokul öğrencilerin internette geçirdikleri süre incelendiğinde, 2. sınıf öğrencileri günde yaklaşık 3 saatlerini internet için ayırırken; 3. sınıf öğrencileri için bu sürenin bir saate düşmüş olduğu görülmektedir. Bu süreyi ise ödevlerini hazırlarken kaynak taraması yapmak, oyun oynamak ve arkadaşlarıyla iletişim kurmak gibi amaçlarla kullanmaktadırlar. İnternette yararlanma amaçlarını açıklarken ise, ortaokul 3. sınıf öğrencileri internetin öğrenme amaçlı olarak kullanımına daha fazla değinmektedir. Örneğin Ö23 kodlu öğrenci internette yararlanma nedenlerini “*ödevlerim için, canım sıkıldığında da oyun oynamak için kullanıyorum*” şeklinde açıklarken; Ö32 kodlu öğrenci “*ödevlerimde yardımcı olması amacıyla internette yararlanıyorum*” açıklamasını yapmıştır. Bunun yanı sıra, *Instagram* ve *Facebook* gibi paylaşım sitelerinden yararlananların da daha çok 3. sınıf öğrencileri arasında olduğu görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerine internetin yararları sorulduğunda “*bilgiye kolaylıkla ulaşma*” konusuna özellikle vurgu yapılmış oldukları görülmektedir. Araştırmanın bu bulgusunun ortaokul öğrencilerinin internetin eğitim amaçlı olarak kullanımına yönelik farkındalık düzeylerinin yüksek olduğu şeklinde yorumlanması mümkündür. Bununla birlikte, öğrenciler internetin diğer yararları arasında “*oyun oynayarak ve film izleyerek zaman geçirmek ve alışveriş yapmak*” gibi maddeleri sıralamışlardır. Ö25 kodlu öğrenci tarafından dile getirilmiş olan “*Ödevlerimize yardımcı oluyor. Canımız sıkıldığında oyun oynamamızı, evde oturduğumuz yerden alışveriş yapmamızı sağlamak gibi yararları var*” cümlesi ise çalışmanın bu bulgusunu özetler niteliktedir.

İnternetin zararlı yönlerinin olup olmadığı ve varsa bunların neler olabileceği konusundaki görüşlerini dile getirmeleri istenildiğinde, ortaokul ikinci sınıf öğrencileri zararlı sitelerden ve internet başında çok zaman geçirmenin akademik başarılarını olumsuz yönde etkileyebileceğinden söz ederken; 3. sınıf öğrencileri bunun kişiye bağlı olduğunu ve eğer uyum biçimde kullanılırsa internetin zararlı hiçbir yönünün olmadığını belirtmişlerdir. Buna ilişkin olarak düşüncelerini Ö24 kodlu öğrenci, “*Bence internetin zararları da vardır. Bunlar savaşı oyunlar ve kafa karıştırıcı şeylerdir. Çünkü kafa karıştırıcı şeyler yüzünden ödevlerimizi aksatabiliriz.*” şeklinde ifade etmiştir. Ö35 kodlu öğrenci ise “*İnterneti ne amaçla kullanırsan öyle olur. Ben de kötü kullanmadığım için bana zararı yok*” ifadesini kullanmıştır. Öğrencilerin internette yararlanma konusunda bu yönde bilinç geliştirmelerine öğretmenlerinin ve ailelerinin katkısının olduğu

da ortaya çıkan bulgular arasındadır. İnternetin zararlı yönlerini açıklarken sık sık ailelerinin kendilerine yönelik uyarılarından söz etmeleri ve öğretmenlerinin bu konuda verdiği bilgilere değinmeleri öğrencilerin internetten gerektiği zaman ve gerektiği biçimde yararlanmaya özen göstermelerine katkıda bulunuyor görünmektedir. Bunun yanı sıra, yeni ilköğretim/ortaokul programlarında yer alan etkinliklerin onları internetten araştırma yapmaya, eskiye nazaran daha fazla yönlendiriyor olmasının öğretmenleri bu konu üzerinde durmaya zorlamakta ve sosyal bilgiler, fen ve teknoloji gibi derslerde yer alan çeşitli öğrenme alanlarına buna olanak tanımaktadır. Böylece, çağımızın vazgeçilmezleri arasına girmiş olan bilgisayarın ve internetin kullanımı konusunda çocukların bilinçlenmeleri sağlanmış olmaktadır. Öğrencilerin en fazla ziyaret ettikleri sitelerin “google, gençbilim, e-okul” gibi siteler olması da bu bulguyu destekler nitelikte görünmektedir.

3.3. Ailelerin İnternete İlişkin Görüşleri

Ortaokul öğrencilerine ailelerinin internet konusundaki görüşlerinin ne olduğu sorulduğunda alınan yanıtlar ailelerin evlerinde internet erişimine olanak sağlamakla birlikte aslında bu yönde olumlu bir tutuma sahip olmadıklarını göstermektedir. Bu olumsuz tutumun nedeninin ise interneti oyun amaçlı olarak kullanılan ve çocuklarının zamanlarını boşa harcamalarına neden olan bir araç olarak görmelerinden kaynaklandığı anlaşılmaktadır. Ancak, öğrencilerin ailelerinin bu görüşüne katılmadıkları da görülmektedir. Örneğin Ö22 kodlu öğrenci “*ailem hep internete zararlı diyor, ben buna katılmıyorum*” sözleriyle bu durumu göz önüne sermektedir. Bununla birlikte Ö33 kodlu öğrencinin “*Ailem interneti oyun için değil, her zaman ödev yapılması için interneti kullanmamızı ister. Evet, ben de onlara katılıyorum*” şeklindeki sözleri bu konuda farklı tutuma sahip ailelerin ve öğrencilerin de olduğunu göz önüne sermektedir. İnternete yönelik olumsuz tutuma sahip olan ailelerin neden evlerinde internet erişimine olanak sağladıkları incelendiğinde ise, çocuklarının ısrarına dayanamamaları dolayısıyla ve onların internet kafelere gitmelerini önlemek amacıyla buna izin verdikleri görülmektedir. Çalışmanın bu bulgusu da internet kafelerin toplumda sahip olduğu olumsuz imgeyi bir kez daha ortaya koymaktadır.

4. TARTIŞMA

Teknolojinin hızla gelişmesiyle öğretim sürecinde yararlanılan araç-gereçler de değişikliğe uğramaktadır. Daha fazla bilgiye, kısa sürede ulaşma olanağı sunması dolayısıyla internetin bu alanda yer almaya başlamış olması da yadsınamaz bir gerçek olarak karşımıza çıkmaktadır. Okullarda, özellikle de devlete ait ilk ve ortaöğretim okullarında öğrencilerin internetten

yararlanma konusunda sınırlı olanağa sahip olmalarına rağmen, özel okullardaki öğrencilerin bu konuda daha şanslı oldukları tahmin edilmekte/bilinmektedir. Ortaokul öğrencilerinin internete ilişkin bakış açılarının ve bu araçtan bilinçli bir biçimde yararlanıp yararlanmadıklarını ortaya çıkarmak amacıyla yapılmış olan bu çalışmanın bulguları da devlet okullarının söz konusu durumunu bir kez daha göz önüne sermektedir.

Görüşme yapılan ortaokul öğrencilerinin tamamının evlerinde internete erişim olanağına sahip bulunmaları, öğrencilerin internetten yararlanmak amacıyla evlerini bilgisayar tercih etmeleri sonucunu da beraberinde getirmektedir. Çalışmanın bu bulgusu Livingstone & Bober (2004) tarafından İngiltere’de yapılmış olan araştırmanın sonuçları ile de benzerlik göstermektedir. Bu da ülkemizin gelişmiş ülkelerle karşılaştırıldığında benzer sonuçlara ulaştığı ender olgulardan biri olması bakımından da şaşırtıcıdır. Yeni ilköğretim programlarındaki çeşitli kazanımların öğretmenlerin de yönlendirmeleri ile birlikte öğrencilerin bilgisayar kullanımı ve internetten yararlanma konusunda daha bilinçli hareket etmeye başlamalarını sağladığı da ortadadır. Öğrencilerin interneti daha çok eğitimlerine destek olması amacıyla kullandıklarını, buna ek olarak da oyun oynama ve arkadaşlarıyla sohbet odaları yardımıyla iletişim kurma gibi amaçlarla da internetten yararlandıklarını belirttikleri görülmektedir. Kert&Kert (2008) tarafından yapılmış olan çalışmanın bulgularına bakıldığında da öğrencilerin interneti kullanma yönündeki temel amaçlarının öğrenme sürecinde gerekli bilgilere ulaşma olduğu ortaya çıkmaktadır. Dolayısıyla iki çalışmanın bulgularının bu noktada birbirini desteklemektedir. Livingstone & Bober (2004) ve Deveci ve diğerleri (2007) tarafından yapılmış çalışmalar sonucunda ise bunun aksi sonuçlara ulaşılmış, iletişim ve oyun gibi amaçların internet kullanımında ikincil değil temel amaç olduğu belirtilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin internetin olumlu ve olumsuz yönlerine ilişkin düşünceleri irdelendiğinde interneti genelde yararlı bir araç olarak gördükleri ancak kimi zararlı sitelerin ve internet başında çok fazla zaman geçirmenin akademik başarısızlığa neden olabileceğinin de farkında oldukları ortaya çıkmıştır. Ailelerin ise internete yönelik olumsuz tutuma sahip oldukları, çocuklarının internet kafeye giderek olumsuz alışkanlıklar edinmesini önlemek amacıyla evlerinde internet erişimine izin verdikleri görülmektedir. Bu da internet kafelerin asıl amaçlarının toplumda yanlış algılanmış olduğunu ve internet kafelerin de bu yanlış imgeyi değiştirmek adına herhangi bir girişimde bulunmamalarının bu tür yerlerin kullanımının aileler tarafından yasaklanması sonucuna neden olduğunu göstermektedir.

Karadağ ve diğerleri (2006) tarafından yapılan çalışmada internet kafelerin yararlarına yönelik olarak dile getirilen ifadelerin toplumda yerleşmesinin sağlanması bu olumsuz tutumun değiştirilmesine katkıda bulunacaktır. Odabaşı (2005), Özden ve Yılmaz (2008) çalışmalarında ailelerin çoğunluğunun internet kullanımı desteklediği yönünde sonuçlara ulaşmış olsalar da, bu çalışmada ailelerin söz konusu olumlu tutumdan uzak oldukları görülmüştür.

Öğrencilerin teknolojinin sunduğu olanaklardan yararlanmaları onların çağın gereklerine uygun bir davranış biçimi içerisinde olduklarını göstermektedir. Yeni ilköğretim/ortaokul programlarını onların bu davranışını pekiştirecek nitelikte öğeler içermektedir. Ancak, bilgi ve iletişim teknolojilerini tanıtmaya ve kullanımını yaygınlaştırma konusunda öğretmenlere yönelik olarak girişimlerin geliştirilerek öğrencileri ve velileri de kapsayacak biçime getirilmesinin gerekliliği ortadadır. Böylece internetten yararlanma konusunda ailelerde ve öğrencilerde oluşturulacak bilinç etkin kullanım olanaklarını artıracak ve toplumdaki teknoloji okur-yazarı kişi sayısında da önemli bir artış yaşanacaktır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen bulgulardan yola çıkılarak aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

1. Ortaokul öğrencileri internetten yararlanma konusunda evlerindeki kişisel bilgisayarlarını tercih etmektedir.
2. Okullarda gerekli donanımın olmaması ve internet kafelerin de ailelerin gözünde olumsuz bir imgeye sahip olması öğrencilerin internete evden ulaşmayı tercih etmeleri sonucunu beraberinde getirmektedir.
3. Yeni ilköğretim programlarında yer alan bazı kazanımların internet kullanımı teşvik etmesi öğrencilerin bu yöndeki girişimleri artırmaktadır.
4. Ortaokul öğrencileri interneti çoğunlukla eğitim amaçlı olarak kullanmakla birlikte, internet onlar açısından oyun oynama ve iletişim kurma gibi amaçlara da hizmet etmektedir.
5. Öğrenciler, internetin aşırı kullanımının ve kendileri için uygun olmayan sitelerin neden olabileceği olumsuzlukların farkında görünmektedir.
6. Aileler, çocuklarının internet başında zaman geçirmelerine olumlu bir bakış açısıyla yaklaşmamaktadır.

Bu sonuçlar doğrultusunda ise aşağıdaki önerilerin yapılması mümkündür:

1. Öğretmenlere, öğrencilere ve velilere yönelik olarak internetten eğitim amaçlı olarak, daha etkili nasıl yararlanabilecekleri konusunda seminerler düzenlenebilir.

2. Öğretmenlerin öğrencilerini internet konusunda nasıl yönlendirdiklerini ortaya koymaya yönelik çalışmalar yapılabilir.
3. Orta ve yüksek öğretim öğrencilerinin internetten yararlanma alışkanlıklarını ortaya koyan araştırmalar yapılabilir.
4. Eğitim amaçlı olarak geliştirilmiş olan internet sitelerinin bu amaca hizmet etme düzeylerini ölçmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.
5. İnternet kafelerin toplumun gözündeki olumsuz imgesini değiştirmeye yönelik çalışmalar yapılabilir.

6. KAYNAKÇA

- Balta, Ö. & Horzum, M. B. (2008). Web tabanlı öğretim ortamındaki öğrencilerin internet bağımlılığını etkileyen faktörler. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi* 41(1). s. 185-203.
- Brandt, I. G. (2006). *Models of Internet connectivity for secondary schools in the Grahamstown Circuit*. A thesis submitted in fulfilment of the requirements for the degree of Master of Science of Rhodes University.
- Charmaz, C. (2006). *Constructing grounded theory: A practical guide through qualitative analysis*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- Coffey, A. ve Atkinson, P. (1996). *Making sense of qualitative data: Complementary research strategies*. Thousand Oaks, CA. Sage Publications.
- Deveci, S. E., Açık, Y., Gülbayrak, C., Demir, A. F., Karadağ, M. & Koçdemir, E. (2007). İlköğretim öğrencilerinin cep telefonu, bilgisayar, televizyon gibi elektromanyetik alan oluşturan cihazları kullanım sıklığı. *Fırat Tıp Dergisi*. C. 12. Sayı: 4.
- Grimm, A.S. (1998). *Parental expectations and concerns for the use of the Internet in education*. A thesis submitted in fulfilment of the requirements for the degree of Master of Liberal Arts of Capstone University of Pennsylvania.
- Kafai, Y. B., Nixon, A. S. & Burnam, B. (2007). Digital dilemmas: How elementary pre-service teachers reason about students' appropriate computer and Internet use. *Journal of Technology and Teacher Education* 15(3). pp. 409-424.
- Karadağ, R., Yılmaz, F. & Aktay, S. (2006). Türkiye'de İnternet kafeler ve ilköğretim. 17 Eylül 2013 tarihinde <http://internet-tr.org.tr/inetconf11/bildiri/66.doc> adresinden edinilmiştir.
- Kert, S. B. & Kert, A. (2008). İlköğretim öğrencilerinin çevrimiçi ortamda eş-zamanlı ve eş-zamansız iletişim profilleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*. C. 7. Sayı: 25.
- Kuhlemeier, H. & Hemker, B. (2007). The impact of computer use at home on students' Internet skills. *Computer&Education* 49. pp. 460-480.
- Lenhart, A., Maya, S. & Mike, G. (2001). *The Internet and education: findings of the Pew Internet & American life project*. Pew Internet and American Life Project. Washington DC.
- Livingstone, S. & Bober, M. (2004). Taking up online opportunities? Children's uses of the Internet for education, communication and participation. *E-*

Learning. Vol.1. No.3.

- Marshall, C. ve Rossman, G. B. (1999). *Designing qualitative research* (3rd edition). Thousand Oaks: Sage Publication.
- Miles, M. B. & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis* (2nd edition). Thousand Oaks: Sage Publications.
- Mitropoulou, V. & Triantafyllidis, G. (2008). Primary school children's illegal Internet behaviour in Greece: A case study and suggestions. In *Proceedings of World Conference on Educational Multimedia, Hypermedia and Telecommunications*. (pp. 3838-3842). Chesapeake, VA: AACE.
- Odabaşı, F. (2005). Parent's views on Internet use. *The Turkish Online Journal of Educational Technology*. Vol. 4. Issue 1.
- Özden, M. & Yılmaz, F. (2008). 4. 5. sınıflar ilköğretim programının İnternet kullanımına etkisinin aile görüşlerine göre değerlendirilmesi. 17 Ekim 2008 tarihinde <http://ietc2008.home.anadolu.edu.tr/ietc2008/132.doc>. adresinden edinilmiştir.
- Parsad, B. & Jones, J. (2005). *Internet access in US schools and classrooms: 1994-2003*. National Center for Education Statistics.
- Patton, M. Q. (2002). *Qualitative research and evaluation methods* (3rd edition). Thousands Oaks: Sage Publications.
- Valcke, M., Schellens, T., Van Keer, H. & Gerarts, M. (2007). Primary school children's safe and unsafe use of the Internet at home and at school: An exploratory study. *Computers in Human Behavior* 23. pp. 2838-2850.
- Wainer, J., Dwyer, T., Dutra, R.S., Covic, A., Magalhaes, V.B. & Ferreira ve diğerleri (2008). Too Much Computer and Internet Use is Bad for Your Grades, Especially If You Are Young and Poor: Results from the 2001Brazilian SAEB. *Computer&Education* 51. pp. 1417-1429.